

КОНСИЛІАЦІЯ ЯК СПОСІБ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ

Гутник Є. С.

*студентка II курсу освітнього рівня магістр
юридичного факультету
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66А, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0009-0008-7897-2463
jonsnownochnoj@gmail.com*

Шарая А. А.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66А, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0001-7065-864X
annasharaia@ukr.net*

Ключові слова:

*альтернативне врегулювання
спорів, консиліація,
посередництво, мирова угода,
цивільні спори, вирішення
спорів.*

Консиліація є досить популярним у світі способом мирного врегулювання спорів та найчастіше за все використовується у цивільних, трудових, господарських спорах. Нагальною проблемою є недостатнє визнання цієї процедури у вітчизняній практиці правозастосування, відання переваги медіації через відсутність законодавчого закріплення консиліації.

Метою даною статті є встановлення поняття, суті та особливостей консиліації. Авторами з'ясовано позиції науковців щодо використання цього способу альтернативного врегулювання спору (далі – АВС) та зроблено висновок, що консиліація є самостійною процедурою, спрямованою на врегулювання і вирішення спору. Наразі не заборонено звертатися до консиліації в якості альтернативи медіації, хоча пряма вказівка у законодавстві відсутня.

Оскільки консиліація та медіація подекуди використовуються як взаємозамінні поняття, слушним видалося порівняння цих процедур. Було проведено аналіз положень Закону України «Про медіацію» для з'ясування характерних рис медіації, вимог до посередника-медіатора та ролі, яку він виконує у врегулюванні спору, прийнятті рішення та впливі на сторін. Завдяки цьому встановлено відмінності консиліації від медіації, оскільки лише консиліатор може пропонувати сторонам варіант вирішення спору та займати активну позицію у переговорах.

Було проаналізовано зарубіжне законодавство та практику правозастосування у Франції, Фінляндії, Ірландії. Встановлено, що консиліація може бути позасудова та судова, зокрема «французький варіант» судової консиліації вже має спільні риси з вітчизняним врегулюванням спору за участю судді. Зазначено, що в Україні можливе запровадження лише позасудової консиліації для уникнення дублювання процедури та забезпечення належного рівня незалежності посередника. З'ясовано питання щодо виконання рішення, прийнятого за наслідками примирної процедури. Встановлено, що досягнуті домовленості можуть фіксуватися в угоді за результатами консиліації, яка є обов'язковою для сторін. Враховуючи вимоги Директиви 2008/52/ЄС, держава повинна забезпечити сторонам можливість реалізації такої угоди.

Завдяки проведеним дослідженням автором було вироблено поняття консиліації і зазначено основні вимоги до консиліатора. Оскільки

посередник може встановлювати контакт зі сторонами, керувати процедурою і пропонувати рішення – вимоги до консиліатора мають бути більш жорсткими, ніж до медіатора. Кожен спір має індивідуальні ознаки (сферу діяльності, складність, часові рамки), тому посередник повинен мати відповідний кваліфікаційний рівень та професійний досвід для його вирішення. Обов'язковим є проходження базових курсів для консиліаторів.

В цілому, в Україні є перспективи для офіційного запровадження консиліації. У такому разі наявне законодавство потребуватиме відповідних змін.

CONCILIATION AS A METHOD OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION

Hutnyk Ye. S.

2nd Year Master's Degree Student at the Faculty of Law

Zaporizhzhia National University

Zhukovskoho str., 66A, Zaporizhzhia, Ukraine

orcid.org/0009-0008-7897-2463

jonsnownochnoj@gmail.com

Sharaia A. A.

Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor,

Professor at the Department of Constitutional and Administrative Law

Zaporizhzhia National University

Zhukovskoho str., 66A, Zaporizhzhia, Ukraine

orcid.org/0000-0001-7065-864X

annasharaia@ukr.net

Key words: *alternative dispute resolution, conciliation, mediation, settlement agreement, civil disputes, dispute resolution.*

Conciliation is a popular method of resolving legal disagreements peacefully all around the world. It is most commonly employed in the resolution of civil, labor, and economic disputes. The absence of legal recognition of this process in domestic law enforcement activity is a major issue. Because conciliation is not enshrined in national law, the parties in conflict usually choose mediation. The goal of this article is to define the term, idea, and essential characteristics of conciliation. The author addressed scientists' viewpoints on the usage of this method of alternative dispute resolution (hence referred to as ADR) and concluded that conciliation is an autonomous procedure aimed at settling and resolving a conflict.

Conciliation is permitted as a beneficial alternative to mediation, albeit regulation lacks an appropriate express reference to this ADR. Because the terms conciliation and mediation are frequently used interchangeably, it seems useful to compare both processes.

The author conducted an analysis of the provisions of Ukraine's Law "On Mediation" to determine the distinctive features of mediation, the requirements for the mediator-negotiator, and the role of the mediator in resolving the dispute, making a decision, and influencing the parties. As a result, the differences between conciliation and mediation were identified, because only the conciliator has the authority to give the parties a solution to the conflict and to take an active role in the negotiations.

Foreign legislation and law enforcement practices in France, Finland, and Ireland were examined by the author. It was demonstrated that conciliation might be extrajudicial or judicial, and that the "French version" of judicial conciliation already shares characteristics with domestic conflict

resolution with the participation of a judge. It should be stated that only out-of-court conciliation is permitted in Ukraine in order to avoid duplication of the procedure and to ensure the conciliator's independence.

The subject of implementing an agreement based on the outcomes of conciliation has been clarified in the text. It is stated that the decision made by the parties throughout the procedure might be established in a binding agreement on the results of conciliation. Taking into mind the criteria of Directive 2008/52/EU, the state must allow the parties to carry out the agreement.

The author established the term "conciliation" and identified the primary requirements for a conciliator as a result of his research. The conciliator's standards should be stricter than those of the mediator, considering the conciliator can establish contact with the parties, supervise the procedure, and suggest potential solutions.

Because each disagreement has unique characteristics (area of activity, complexity, time period), the mediator must have the necessary qualifications and professional expertise to resolve it. Completion of basic courses for conciliators is mandatory.

Overall, there is potential for the official implementation of conciliation in Ukraine. In this scenario, suitable adjustments to existing legislation must be made.

Вступ. Останнім часом істотно зростає інтерес до використання способів альтернативного вирішення спорів (далі – АВС) у різних правових сферах. Це зумовлено рядом переваг, зокрема, зменшенням навантаження на судову систему, економією коштів та часу, можливістю обрання найкращого для обох сторін варіанту вирішення спору. Серед всіх способів АВС найчастіше використовуються медіація та арбітраж, які вже отримали нормативне регулювання в законодавстві України. Однак поза увагою залишається консиліація: це поняття є настільки маловідомим, що найчастіше його ототожнюють з медіацією та не визнають як самостійний спосіб АВС. Отже, метою даної статті є розкриття змісту та особливостей консиліації, аналіз зарубіжного досвіду її використання та з'ясування можливості офіційного запровадження в Україні.

Виклад основного матеріалу. Звернення до примирних процедур набуло значного поширення із розвитком комерційної практики та міжнародних торгових відносин. Запозичення провідного європейського досвіду популяризувало посередництво як досудовий та позасудовий засіб врегулювання спору через участь третьої особи, яка сприяє налагодженню контакту між сторонами та пошуку вирішення проблеми у конфліктній ситуації.

О.Б. Воробель зазначає, що консиліація є «видом посередництва, який застосовується до ситуацій із необхідністю підтримки зв'язку зі сторонами для обміну інформацією та визначення потенційних результатів діалогу. Водночас, консиліатор є нейтральним, незалежним, кваліфікованим посередником, який за результатами обговорення конфлікту пропонує сторонам варіант рішення» [1].

І.М. Галіян також додає, що процедура консиліації є «гнучкою, добровільною, конфіденційною, спрямованою на інтереси сторін» [2]. Д.А. Березницький наводить ознаки консиліації, встановлені І.А. Ясеновцем, зокрема: «сторони добровільно вирішують, чи користуватися цим АВС, самостійно встановлюють строк та порядок проведення процедури, приймають остаточне рішення після завершення врегулювання спору. Консиліатор у рішенні в першу чергу враховує фінансові, економічні та особисті інтереси сторін, а вже потім – правовий аспект» [3]. Однак з цим підходом можна не погодитися, оскільки посередник під час обрання шляху вирішення спору повинен в рівній мірі брати до уваги і інтереси сторін, і правове регулювання відповідних правовідносин для забезпечення законності процедури та уникнення подальшого звернення до суду.

Консиліатор повинен володіти спеціальними знаннями для ефективного вирішення конфлікту та може надавати юридичну інформацію, поради і рекомендації; заохочувати учасників досягти згоди та спрямовувати їх дії на різних етапах процедури. Посередник має дотримуватись принципів справедливості та неупередженості, не ставати на сторону одного з учасників, не чинити тиску для досягнення консенсусу, не нав'язувати рішення [4]. Загалом, консиліатор може лише пропонувати доречні варіанти вирішення спору, які влаштують всіх учасників, однак остаточна позиція залишається виключно за сторонами. Консиліатор не може перебирати на себе функцію суду, тобто розглядати спір по суті та вирішувати, позиція якої сторони є правильною з юридичної точки зору. Окрім того,

посередник не повинен надавати оцінку доказів для їх подальшого використання в судовому провадженні. До характерних ознак консиліації відносять також укладення мирової угоди за результатами процедури, що є обов'язковою для сторін.

Узагальнено, за яких обставин відбувається звернення до процедури консиліації. Вчені поділяють їх на суб'єктивні і об'єктивні фактори: 1) сторони бажають зберегти подальші відносини та скористатися послугами посередника для побудови діалогу; 2) потребують допомоги фахівця із юридичних, економічних, медичних, виробничих чи інших знань; 3) не можуть самостійно запропонувати вихід із конфліктної ситуації та досягти бажаного результату; 3) не мають можливості особисто брати участь у процедурі з об'єктивних (територіальна віддаленість, технічні проблеми, військові дії) чи суб'єктивних (занадто емоційне ставлення до конфлікту) причин [1]. Таким чином, основною метою залучення третьої сторони є допомога у побудові діалогу та проведенні переговорів, а також альтернативний погляд на ситуацію. Останнє є корисним, оскільки сторони можуть не звертати уваги на певні обставини чи не враховувати певні варіанти вирішення спору, однак консиліатор врахує всі можливі шляхи при підготовці проєкту рішення.

Консиліація може бути застосована у широкому спектрі конфліктів: у трудових (питання оплати праці чи умов найму, звільнення, дисциплінарна відповідальність, істотні зміни умов праці, реструктуризація компанії), [5] цивільних (із договірних та позадоговірних відносин, наприклад відшкодування збитків, стягнення заборгованості, порушення прав інтелектуальної власності), сімейних (розірвання шлюбу, виплата аліментів), господарських спорах (невиконання чи неналежне виконання договорів, зміна та розірвання договорів, захист ділової практики та ін.). Звернення до цього АВС можливо навіть під час конфліктів, що виникають з питань публічної служби, де консиліація може здійснюватись внутрішніми ресурсами установи та навіть бути безкоштовною для сторін [4]. Таким чином, слід відзначити відсутність обмежень у контексті виду спору, що може бути вирішений із застосуванням консиліації.

Правове становище консиліації є досить незначним. Деякі вчені наголошують, що вона «може виступати попереднім етапом для інших АВС – переговорів, медіації, арбітражу, однак водночас залишається самостійним видом посередництва» [1]. Можна погодитися з тим, що застосування одразу декількох АВС залежить від бажання учасників спору та не є забороненим законодавством. Наприклад, у ч. 1 ст. 197 Цивільного про-

цесуального (далі – ЦПК) України специфіковано, що суд у підготовчому засіданні «...з'ясовує, чи бажають сторони укласти мирову угоду, провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації, передати справу на розгляд третейського суду або звернутися до суду для проведення врегулювання спору за участю судді» [6]. У цьому переліку відсутня консиліація, оскільки для його розширення потрібне відповідне її нормативне регулювання як способу АВС. Як у випадку з медіацією, доповнення ЦПК України можливе після прийняття Закону України «Про консиліацію». Однак варто зазначити, що згідно зі ч. 7 ст. 49 ЦПК України дозволяється примирення сторін, у тому числі шляхом медіації, на будь-якій стадії судового процесу. Окремо зазначається лише медіація, проте таке формулювання правової норми не становить перешкоду для звернення до будь-якого іншого АВС. Важливо, що в результаті примирної процедури можуть настати такі наслідки: 1) укладення мирової угоди та її затвердження судом – найбільш бажаний результат як підстава для закриття провадження у справі; 2) відмова позивача від позову; 3) визнання відповідачем позовних вимог; 4) звернення позивача із заявою про залишення позову без розгляду [6]. У разі успішного завершення консиліації під час судового провадження, сторони повинні досягти порозуміння, а результат стане підставою для ухвалення судового рішення.

Існує ототожнення консиліації з оціночною медіацією (передбачена договором між сторонами) та примиренням за участю судді (можливість застосування примусового виконання) [4]. Однак таке порівняння є помилковим. Пропонується розглянути це питання більш докладно.

Не так давно в Україні було прийнято Закон України «Про медіацію» (далі – Закон). Оскільки консиліація є досить близькою процедурою (до медіації), то його положення доцільно розглянути для отримання загального уявлення про засоби АВС. Так, за визначенням Закону медіація – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів. Із визначення впливають схожі з консиліацією ознаки: 1) це позасудовий засіб врегулювання спору; 2) сторони добровільно звертаються до нього; 3) дотримання принципу конфіденційності; 4) розподіл процедури на певні етапи; 5) використання послуг незалежного посередника [7].

Відповідно до Закону, «медіатор – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію» та «пройшла базову підготовку медіатора в Україні або за кордоном». Таким чином, Закон не ста-

вить до посередника спеціальні вимоги щодо необхідного рівня кваліфікації, професійних знань чи досвіду із врегулювання спорів. Базова теоретична та практична підготовка медіаторів включає в себе не менше 90 годин навчання за програмою, з них не менше 45 годин практичного навчання. Окрім того, Закон передбачає також спеціалізовану підготовку. На підтвердження своєї компетенції медіатор отримує сертифікат [7]. Роль такого посередника у врегулюванні спору є досить пасивною та полягає у керуванні процедурою медіації, допомозі сторонам порозумітися. Основною формою медіації є переговори сторін, що виключає пряме втручання медіатора у процедуру та надання варіантів розв'язання спору.

І.М. Галіян зазначає, що основна відмінність медіації та консиліації полягає у ролі третьої особи: медіатор співпрацює зі сторонами, кооперує, однак із власної ініціативи не пропонує варіанти вирішення спору. Тобто, сторони повинні самі дійти найбільш вдалого рішення, оскільки це збільшує вірогідність добровільного виконання. Навпаки, під час консиліації саме посередник робить пропозицію шляхів розв'язання конфлікту [2]. Таким чином, слід відрізнити процедури медіації та консиліації.

У європейських державах як самостійні способи АВС використовують медіацію, консиліацію та арбітраж, хоча не усюди вони отримали офіційне визнання. Наприклад, у Франції міститься законодавче регулювання медіації та консиліації. Обидві примірні процедури полягають в тому, що сторони намагаються вирішити спір за допомогою третьої сторони. Однак існує різниця у рівні професійної підготовки, необхідної для посередників. Від медіаторів не вимагається наявність спеціальної підготовки або попереднього досвіду проведення медіації, якщо вони достатньо кваліфіковані для розуміння природи та предмету спору. І навпаки, консиліатори є службовцями суду та повинні мати не менше трьох років стажу в галузі права, однак їх діяльність не оплачується [8].

У ЦПК Франції консиліації та медіації увагу присвячено у розділі VI (статті 127-131-15). Розрізняють також два види примірних процедур: позасудову та ту, яка здійснюється під час судового провадження. Закон не встановлює жорсткі часові межі щодо моменту звернення: сторони можуть примиритися за власною ініціативою або пропозицією судді протягом усього процесу. Якщо учасники справи погоджуються, суддя може виступити в якості консиліатора самостійно або призначити іншу особу. Сторони повинні провести консиліацію у місці та час, які суддя вважає сприятливими, і відповідно до встановлених ним умов. Вони можуть вимагати від судді проконтролювати процес примирення [9].

Суддя може зобов'язати сторін зустрітися із мировим посередником, який повідомить про хід та мету процедури консиліації. Якщо суддя призначає судового консиліатора, він встановлює граничний термін процедури, який не може перевищувати трьох місяців. За клопотанням посередника, можливо один раз подовжити консиліацію на той самий строк. Судовому консиліатору надається досить широкий перелік прав: викликати сторін у визначені ним місце, день, час; за згодою сторін заслухати будь-яку особу, яку він вважає необхідним для розв'язання спору. При цьому посередник повинен інформувати суддю про труднощі, з якими стикається під час примирення, та про наслідки процедури. Зміст угоди за результатами консиліації має бути зафіксовано у протоколі, який підписується суддею або посередником та сторонами; витяг з протоколу примирення становить виконавчий лист [9].

Отже, французький варіант судової консиліації має спільні риси із закріпленим у ЦПК України врегулюванням спору за участю судді. Так, ця процедура також здійснюється за згодою сторін у формі спільних та закритих нарад. Суддя має право з'ясувати позицію сторін, підстави та предмет позову, вислухати пропозиції сторін щодо вирішення конфлікту, звертати увагу на судову практику. Як і судовий консиліатор, суддя має право запропонувати потенційний шлях мирного врегулювання спору. Обмеженням для активної діяльності судді є заборона здійснювати оцінку доказів у справі та надавати сторонам юридичні рекомендації, поради. Отже, у такому вигляді консиліація втрачає своє значення поза судового врегулювання спору та стає судовою процедурою. Щоб консиліація могла стати альтернативою медіації, в якості посередника треба залучати не суддю чи працівника суду, а незалежну особу.

Повернемось до аналізу французького законодавства. На відміну від консиліатора, медіатором може бути виключно особа, яка не є суддею. Законом ставиться ряд вимог до особистих та професійних якостей посередника, а саме: не мати судимість; не буди недієздатним; не бути звільненим чи відкликаним внаслідок дій, що суперечать моралі; володіти відповідною кваліфікацією; пройти навчання або мати досвід медіації; надати гарантії незалежності. Головним завданням призначеного суддею медіатора є вислухати сторони та порівняти їх позиції, щоб вони могли прийти до вирішення конфлікту. Процедура може охоплювати як весь спір, так і його частину. При цьому учасники не відмовляються від юрисдикції судді, який може в будь-який час вжити інших заходів для вирішення спору. Послуги посередника є оплатними, а процедура триває не більше

трьох місяців з моменту сплати винагороди медіатору. Суддя може припинити медіацію за власною ініціативою чи бажанням сторони (зокрема, якщо процедура порушено або вона стала неактуальною) та відновити провадження [9].

Поза межами судового розгляду сторони також можуть скористатися послугами посередника, який є третьою особою, виконує свої обов'язки неупереджено, компетентно та з належною обачністю. Згідно з Декретом №2012-66, під час проведення медіації та консиліації потрібно дотримуватися принципу конфіденційності. Судом може бути надана обов'язкова сила домовленостям, які досягнуті за допомогою примирних процедур [8].

Навпроти, у Фінляндії на законодавчому рівні немає розподілу між медіацією та консиліацією. Обидві процедури мають назву *sovittelumenettely*, однак практики зазначають про певні відмінності. Медіатор діє як нейтральна третя сторона та сприяє сторонам, але не активно спрямовує процес. Основна роль полягає у допомозі визначити та сформулювати власні інтереси, пріоритети, вимоги. На відміну від переговорів, таке посередництво має структуру, графік, розділене на етапи; сам процес є приватним і конфіденційним. Успішна медіація завершується письмовою угодою, обов'язковою для сторін. За певних умов вона може бути затверджена суддею [10].

Консиліація використовується у більш широкій сфері, у тому числі і в кримінальному провадженні. Посередник (інколи призначений судом) визначає порушені права та шукає найкращі рішення для їх поновлення. На відміну від медіації, саме консиліатор, а не сторони, розробляє та пропонує умови врегулювання спору. Таким чином, сторони мають право адаптувати процедуру примирення під один із визнаних засобів АВС [10].

Г. Фехілі зазначає, що в Ірландії консиліація використовується для вирішення спорів у будівельній галузі. Основна відмінність від медіації полягає в тому, що якщо консиліатор не в змозі допомогти розв'язати спір, він повинен надати рекомендацію. Вона залишається обов'язковою для сторін, якщо протягом визначеного часу не відхилена стороною. Як переваги цього АВС, можна зазначити приватність та конфіденційність. Передана посереднику документація не може бути надана іншій стороні без прямого дозволу. Окрім того, будь-яка інформація, надана одній стороні іншою під час консиліації, не може бути використана в подальшому судовому розгляді [11].

Багато будівельних договорів стандартної форми (наприклад, RIAI, IEI, SCS and CIF) передбачають обов'язкову участь сторін у процедурі консиліації, перш ніж передати спір до арбітражу або суду – і більшість будівельних спорів вирішується на цьому етапі. Якщо договір містить

положення щодо обов'язкової консиліації, то сторони повинні виконати цю умову. Як приклад Г. Фехілі наводить справу *Achill Sheltered Housing Association CLG v. Dooniver Plant Hire Limited*, у якій призначення арбітра було визнане недійсним судом *An Ard-Chúirt* з тієї підстави, що сторони знехтували умовами договорами та не провели процедуру консиліації [11].

Як вбачається з аналізу, в іноземних державах засобом АВС приділяється досить велика увага – і навіть якщо консиліація не закріплена на законодавчому рівні, вона досить широко використовується. В такому разі виникає питання щодо фіксування результатів такої процедури та забезпечення їх обов'язковості для сторін. В такому разі слушно згадати Директиву 2008/52/ЄС. Ця Директива безпосередньо регулює лише проведення медіації, однак варто взяти до уваги положення стосовно виконання угод, укладених в результаті примирної процедури. Сторони мають можливість вимагати від держави забезпечення виконання змісту письмової угоди, укладеної за результатами медіації, за винятком випадку, коли зміст угоди суперечить законодавству держави. Згідно з Директивою, виконання змісту угоди може бути забезпечене судом чи іншим органом, який має відповідні повноваження [12].

Тому за аналогією із медіацією та третейським розглядом, сторони можуть домовлятися про звернення до консиліації шляхом укладення консиліаційної угоди у формі окремої угоди або застереження у договорі. За бажанням сторін така примирна процедура може застосовуватися самостійно або бути обов'язковою перед зверненням до іншого способу АВС у разі невдалої спроби домовитися. В результаті успішної процедури має укладатися угода за результатами консиліації, в якій закріплюються остаточні досягнуті домовленості між сторонами стосовно рішення, запропонованого консиліатором.

Висновки. Консиліація може застосовуватися самостійно або в комплексі з іншими засобами АВС. Ця примирна процедура є близькою до медіації, однак суттєвою відмінністю є більш активна роль посередника-консиліатора, який має пропонувати сторонам варіант вирішення спору. Пропонується використовувати таке визначення, взявши за основу поняття медіації із відповідного Закону: консиліація – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів за активної участі посередника (консиліатора).

Окрім того, необхідно визначитися з особою посередника. Консиліатор – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить консиліацію, має

відповідний рівень кваліфікації та професійних знань та пройшла базову підготовку консилиатора в Україні або за кордоном. У такому разі Уряд має створити Реєстр консилиаторів, які мають право надавати цю послугу. До посередників мають застосовуватися більш жорсткі вимоги, ніж до медіатора: обов'язковими повинні бути положення щодо попереднього досвіду проведення консилиації або наявність рівня кваліфікації, необхідного для вирішення даного спору. Особисті якості посередника мають включати відсутність притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення, відсутність

судимостей, незалежність та неупередженість. Лише за відсутності особистої заінтересованості у справі консилиатор може запропонувати об'єктивне рішення.

Законодавче запровадження консилиації на даному етапі можливе та дозволить відмежувати цю процедуру від схожих АВС (медіації, третейського розгляду) і врегулювання спору за участю судді. В такому разі будуть внесені відповідні зміни до процесуальних кодексів України, що надасть сторонам можливість обирати між двома способами АВС в залежності від індивідуальної ситуації, яка склалася на момент спору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навч. посіб. / Верба-Сидор О. Б. та ін. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3835/1/verba-sydor_26-05-21.pdf (дата звернення 22.09.2023).
2. Галіян І. М. Медіація та консилиація як примирні процедури внутрішнього корпоративного конфлікту. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1(3). С. 201–205. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/499> (дата звернення 22.09.2023).
3. Березніцький Д. А. Консилиація як альтернативний спосіб розгляду цивільних справ. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 147–150. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32691/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A1%D0%98%D0%9B%D0%86%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF.pdf> (дата звернення 22.09.2023).
4. Управління конфліктами для потреб публічної служби: посібник і методичні рекомендації / Калениченко Т. та ін. / за заг. ред. Д. Проценко. Київ : Ваїте, 2021. 224 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/4/b/521680_0.pdf (дата звернення 22.09.2023).
5. Workplace Relations Commission (WRC). Conciliation. URL: https://www.workplacerelements.ie/en/complaints_disputes/conciliation/ (дата звернення 22.09.2023).
6. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. №1618-IV: станом на 07.09.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 22.09.2023).
7. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021. № 1875-IX: станом на 16.11.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення 22.09.2023).
8. Kyum Lee, Florian Dessault and Pierre Tricard. The Dispute Resolution Review: France. *The Law Reviews*. 2023. URL: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-dispute-resolution-review/france#:~:text=Mediation%20and%20conciliation%20are%20the,resolution%20recognised%20by%20French%20law> (дата звернення 22.09.2023).
9. Code de procédure civile (Цивільний процесуальний кодекс Франції): станом на 31 липня 2023 р. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070716/LEGISCTA000006117226/#LEGISCTA0000030360395 (дата звернення 22.09.2023).
10. Foundation for Cultural Policy Research Cupore. Assessing Copyright and Related Rights Systems. Availability of Alternative Dispute Resolution Mechanisms. Report on Piloting in Finland. 2016. URL: https://www.cupore.fi/images/tiedostot/pilottitutkimusraportit/pilotreport_ds10_availabilityofalternative-disputeresolutionmechanisms.pdf (дата звернення 22.09.2023).
11. Harry Fehily. Conciliation explained. *Holmes*. URL: <https://holmeslaw.ie/insights-news/news/conciliation-explained> (дата звернення 22.09.2023).
12. Директива 2008/52/ЄС: Директива Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf> (дата звернення 22.09.2023).

REFERENCES

1. Verba-Sydor O. B., Vorobel U. B., Hrabar N. M., Dutko A. O. & Yurkevych Yu. M. (2021) Alternatyvni sposoby vyryshennia tsyvilnykh sporiv za zakonodavstvom Ukrainy : navchalnyi posibnyk [Methods of alternative dispute resolution according to Ukrainian legislation: coursebook]. Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2021. 416. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3835/1/verba-sydor_26-05-21.pdf (in Ukrainian).

2. Haliian I. M. (2020) Mediatsiia ta konsyliatsiia yak prymyrni protsedury vnutrishnoho korporatyvnoho konfliktu. [Mediation and conciliation as procedures of peaceful settlement of corporate disputes]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 1(3). 201–205. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/499> (in Ukrainian).
3. Bereznitskyi D. A. (2020) Konsyliatsiia yak alternatyvnyi sposib rozghliadu tsyvilnykh sprav [Conciliation as alternative method of consideration of civil cases]. *Porivniialno-analitychne pravo*. №1. 147-150. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32691/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A1%D0%98%D0%9B%D0%86%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF.pdf> (in Ukrainian).
4. Kalenychenko T., Kyselova T., Kopina A., Korablova O. & Protsenko D. (2021) Upravlinnia konfliktamy dlia potreb publichnoi sluzhby: posibnyk I metodychni rekomendatsii [Conflict management for public service needs: coursebook and recommendations]. Kyiv : Vaite. 224. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/4/b/521680_0.pdf (in Ukrainian).
5. Workplace Relations Commission (WRC). Conciliation. URL: https://www.workplacerelements.ie/en/complaints_disputes/conciliation/
6. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedure Code of Ukraine]; Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 18.03.2004 r. № 1618-IV: stanom na 07.09.2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (in Ukrainian).
7. Pro mediatsiiu [On Mediation] : Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 16.11.2021. №1875-IX: stanom na 16.11.2021 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (in Ukrainian).
8. KyumLee, Florian Dessault & Pierre Tricard. (2023) The Dispute Resolution Review: France. *The Law Reviews*. URL: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-dispute-resolution-review/france#:~:text=Mediation%20and%20conciliation%20are%20the,resolution%20recognised%20by%20French%20law>
9. Code de procédure civile (Code of Civil Procedure): stanom na 31 lypnia 2023 r. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070716/LEGISCTA000006117226/#LEGISCTA000030360395 (in French).
10. Foundation for Cultural Policy Research Cupore. (2016) Assessing Copyright and Related Rights Systems. Availability of Alternative Dispute Resolution Mechanisms. Report on Piloting in Finland. URL: https://www.cupore.fi/images/tiedostot/pilottitutkimusraportit/pilotreport_ds10_availabilityofalternativedisputeresolutionmechanisms.pdf
11. Harry Fehily. Conciliation explained. Holmes. URL: <https://holmeslaw.ie/insights-news/news/conciliation-explained>
12. Dyrektyva 2008/52/EC: Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady pro deiaki aspekty mediatsii u tsyvilnykh ta hospodarskykh pravovidnosynakh vid 21 travnia 2008 r [Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters]. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf> (in Ukrainian).